

Một số vấn đề trong hoạt động xuất bản sách dịch tại Việt Nam hiện nay

TS. VŨ THỊ NGỌC THÙY

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: ngocthuymaiah@gmail.com

Nhận ngày 15 tháng 12 năm 2023; chấp nhận đăng tháng 2 năm 2024.

Tóm tắt: Xuất bản sách dịch (XBSD) ở nước ta trong những năm qua đã có nhiều bước tiến dài, tuy nhiên vẫn còn tồn tại những vấn đề cần được nhìn nhận như tổ chức bản thảo sách dịch vẫn có sự mất cân đối giữa cơ cấu thể loại sách dịch, ngôn ngữ dịch và tỷ lệ giữa sách dịch xuôi và sách dịch ngược. Trong công tác cộng tác viên thì vấn đề nhuận bút cho dịch giả là rào cản cho hoạt động tạo nguyên liệu bản thảo đầu vào cho XBSD. Về chất lượng dịch, vẫn tồn tại những sách dịch chưa đạt yêu cầu. Hiện tượng sách dịch không có bản quyền, sách lậu, sách giả tồn tại trong nhiều năm và chưa có dấu hiệu cải thiện.

Từ khóa: sách dịch và dịch sách, xuất bản sách dịch.

Abstract: Translation publishing (TP) in our country in recent years has made significant progress, but there still exist issues that need to be addressed. For example, it lacks balance between the structure of translated genres, translation languages, and the ratio between forward and backward translations. Remuneration for collaborator translators is a barrier to creating input materials for TP. Regarding translation quality, there are still translated books that do not meet the quality standards. The phenomenon of unauthorized translations, counterfeit books, and pirated books has been persistent for many years and shows no signs of improvement.

Keywords: translation and publishing, translation publishing.

Hoạt động XBSD đã có tiến bộ đáng kể trong việc thoả mãn nhu cầu thông tin, nhu cầu hưởng thụ văn hoá của nhân dân, có ảnh hưởng tích cực trong việc giáo dục lý tưởng, đạo đức, lối sống của con người Việt Nam, phục vụ đắc lực công cuộc phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, góp phần tích cực vào việc nâng cao dân trí, xây dựng nền văn hoá Việt Nam đậm đà bản sắc dân tộc.

Hiện nay sách dịch đang phát triển mạnh mẽ, chiếm tỷ trọng cao trong cơ cấu xuất bản sách của Việt Nam. Các nhà xuất bản và các đơn vị xuất bản (ĐVXB) tư nhân tham gia sôi nổi triển khai làm sách dịch nhiều với số đầu sách dịch cũng như bản sách dịch tăng đều đặn hàng năm. Nhiều kiệt tác trên thế giới trước đây người đọc chỉ có thể tiếp cận ở nguyên bản nay đã được dịch ra tiếng Việt. Những tác phẩm hay, đang gây tiếng vang ở nước ngoài cũng đã được xuất bản nhanh chóng. Tuy nhiên,

XBSD ở Việt Nam cũng đối diện với nhiều thách thức. Trong bối cảnh đất nước và quốc tế có nhiều biến động mau lẹ, phức tạp, thời cơ và thách thức đan xen. Đặc biệt trước bối cảnh cách mạng công nghệ 4.0 đang diễn tiến trên phạm vi toàn cầu, xuất bản nói chung và XBSD nói riêng phải đối diện với những vấn đề hết sức mới mẻ; sự xuất hiện những hình thái mới của sách, xuất bản điện tử ngày càng lấn chiếm sách in, quy trình xuất bản truyền thống có sự thay đổi. Tuy nhiên, hoạt động XBSD đã có gắng phấn đấu vượt qua những khó khăn thử thách, bước đầu thích ứng với cơ chế thị trường, ứng dụng những tiến bộ khoa học kỹ thuật tạo nên những bước phát triển vượt bậc của toàn ngành. Trong quá trình hội nhập mạnh mẽ hiện nay, việc tìm hiểu tri thức và các nền văn hoá trên thế giới là vô cùng cần thiết, đi kèm theo đó là những tư tưởng xấu độc tác động tới người đọc trong nước khiến công việc của XBSD

cũng càng trở nên nặng nề.

Về cơ cấu thể loại sách dịch

Nhiều chuyên gia trong lĩnh vực xuất bản đều nhận định XBSD Việt Nam đang trong giai đoạn phát triển mạnh mẽ nhất từ xưa tới nay với số lượng đầu sách và số lượng bản sách dịch tăng lên nhanh chóng theo từng năm. Sách dịch khoa học - tự nhiên - công nghệ, sách dịch chính trị, giáo dục, văn học - nghệ thuật ít hơn nhiều so với sách dịch thiếu nhi, sách khoa học xã hội và các dòng sách khác (mảng truyện tranh cho tuổi teen và người lớn chiếm tỷ lệ cao). Bên cạnh đó còn có sự nổi lên của dòng sách được gọi là hợp thời trong những năm gần đây là sách self-help - sách tự lực (tạm dịch). Việc mất cân đối thể loại vì các ĐVXB cũng phải đánh giá thị trường, dựa vào nhu cầu của độc giả để tổ chức bản thảo, tránh việc sách đầu tư nhiều mà bán ra được số lượng ít thì khó khăn về doanh thu.

Xuất bản loại sách dịch nào là theo xu thế thị trường vì phải chiều theo độc giả mới có doanh thu. Tuy nhiên, dự đoán trong tương lai sách về kinh tế vẫn phát triển, mảng kỹ năng sẽ không còn mạnh như bây giờ bởi đã khai thác hầu hết mọi ngóc ngách, không còn nhiều dữ liệu. Các sách về kỹ năng trong giao tiếp, khởi nghiệp, công việc... thì mấy năm gần đây cũng đã được khai thác nhiều nên trong vài năm tới sẽ liên quan đến tái bản nhiều hơn là sách mới. Sách hướng dẫn học thêm kỹ năng nào đó, sách thực hành, sách chữa lành, an ủi tâm hồn con người sau chấn thương tâm lý sẽ trở nên thông dụng, phổ biến hơn. Sách kỹ năng học tập và làm việc trong hoàn cảnh mới cũng bắt đầu tìm chỗ đứng trên thị trường. Bên cạnh đó là dòng chảy ngầm nhưng không kém phần mạnh mẽ của sách "self-help" và tâm linh - chỗ dựa tinh thần trong những hoàn cảnh bất bēnh, bất định.

Có thể nhận thấy sự mất cân đối thể loại cũng diễn ra ngay trong chính mảng sách lớn ví dụ với sách văn học dịch. Chúng ta thấy trên thị trường có nhiều sách ngôn tình mà đây không phải là các tác phẩm tiêu biểu cho nền văn học Trung Quốc. Ngay cả đến các tác phẩm của Shakespeare hay James Joyce cũng chưa được dịch đủ bộ. Nguyên nhân là do các nhà xuất bản không tổ chức được đội ngũ dịch giả, nhất là không có một tổ chức của Nhà nước định hướng việc chọn lọc các tác phẩm tinh hoa thế giới phù hợp với Việt Nam nên việc XBSD của ta

hiện nay nhiều khi còn tùy tiện. Rất nhiều kiệt tác triết học, mỹ học, ngôn ngữ học... chưa bao giờ được biết đến ở Việt Nam. Các nhà xuất bản có xu hướng chăm chú xuất bản các bộ tiểu thuyết, các tập truyện ngắn mà thờ ơ với các thể loại bút ký, kịch, thơ, tiểu luận nghiên cứu là những thể loại giàu thông tin thời sự có thể giúp bạn đọc nắm bắt, hoà nhập với tri thức thế giới.

Về cơ cấu các ngôn ngữ dịch

Có thể thấy rằng số sách dịch từ tiếng Nhật và tiếng Anh đang chiếm đầu bảng. Đặc biệt tiếng Anh là ngôn ngữ quốc tế nên nguồn bản thảo rất lớn, số lượng dịch giả tiếng Anh cũng dồi dào. Sách dịch tập trung các ngôn ngữ mạnh do chúng ta không có nguồn lực để xuất bản sách của các ngôn ngữ khác, trước hết từ thiếu nhân lực dịch giả đến biên tập viên. Bên cạnh đó còn có lý do từ nhu cầu của độc giả, thường thì bạn đọc sẽ dễ bị thu hút bởi những cuốn sách đã được biết đến nhiều trên thế giới và được đánh giá cao. Khía cạnh khác nữa là việc kiếm tìm thông tin từ các cuốn sách tinh hoa của nhiều nước rất khó khăn nếu như không có sự hợp tác với giới xuất bản hoặc từ mối quan hệ ngoại giao giữa hai nước. Hiệp hội xuất bản Đông Nam Á cũng có mong muốn thành lập cộng đồng xuất bản như EU nhưng rất khó nếu không sử dụng tiếng Anh bởi mỗi nước có một ngôn ngữ riêng. Tại khu vực châu Á chỉ tập trung vào dịch sách của Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc mà bỏ qua toàn bộ khu vực Đông Nam Á, nhất là các nước Lào, Thái Lan, Campuchia là những nước cận kề với Việt Nam. Tương tự như vậy, ở châu Mỹ, các nước Trung Mỹ, Nam Mỹ ít có tác phẩm được dịch, hay khu vực châu Âu chỉ tập trung dịch sách của Anh, Pháp, Đức mà ít quan tâm tới sách của các quốc gia còn lại như tiếng Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha, Ba Lan, Hungary... Tại Nhà xuất bản Trẻ trong 400 tựa sách mới xuất bản mỗi năm có khoảng 50% là sách dịch. Trong số lượng sách dịch đó, 70% là dịch từ tiếng Anh, còn 20% là sách tiếng Nhật, Hàn, Pháp, Nga, Ba Lan... Nhìn từ góc độ văn hoá, trước đổi mới xuất bản Việt Nam phần lớn sách dịch là từ Pháp, Nga, Trung Quốc, sau khi đổi mới mới có rất nhiều ngôn ngữ khác vào thị trường xuất bản. Sức hút của một quốc gia bắt nguồn từ nền văn hoá. Kể cả một đất nước nghèo nhưng có nền văn hoá phát triển vẫn có sức lan toả trên thế

giới. Bên cạnh đó, còn bắt nguồn từ nhu cầu thị trường. Độc giả có thể sẽ hứng thú với sách tiếng Lào, Myanma□ nhưng chỉ là sự tò mò, còn để tiêu thụ được thì vẫn rất khó khăn. Do đó, điều này sẽ phụ thuộc vào sự mạnh yếu của nền văn hoá của đất nước đó thì mới có thể mua sách về để chuyển ngữ, trừ khi phải có một điều gì đó nổi bật như sách đạt giải. Để tìm kiếm tác phẩm xuất sắc của các nước đó để chuyển ngữ thì rất khó để thẩm định bản thảo khi không biết tiếng.

Về cơ cấu bản thảo sách dịch xuôi và sách dịch ngược

Theo số liệu của Cục Xuất bản, In và Phát hành, số lượng xuất bản phẩm xuất khẩu toàn ngành đạt 300.000 bản (tăng 12,7%); số lượng xuất bản phẩm nhập khẩu đạt 16,1 triệu bản (tương đương với năm 2021). Tổng kim ngạch xuất nhập khẩu xuất bản phẩm đạt 17,5 triệu USD (tăng 10%), trong đó, kim ngạch xuất khẩu 1,5 triệu USD (tăng 15,4%); kim ngạch nhập khẩu đạt 16 triệu USD (tăng 16,8%)⁽²⁾. Như vậy, ngành xuất bản Việt Nam đang hoàn toàn nhập siêu. Nhà xuất bản Thế Giới là đơn vị được Nhà nước giao nhiệm vụ xuất bản sách ngoại văn, với bề dày kinh nghiệm và đội ngũ dịch giả, biên tập viên sách dịch ngược nhiều kinh nghiệm cũng chỉ xuất bản được trên dưới 10 đầu sách dịch ngược mỗi năm. Hội nhập quốc tế là một yêu cầu bắt buộc đối với tất cả các lĩnh vực. Lĩnh vực xuất bản không phải là một ngoại lệ khi ngoài vai trò văn hoá, tư tưởng, Nhà nước ta còn coi đây là một ngành □ kinh tế - kỹ thuật □ Tuy nhiên, qua khảo sát thực tiễn, hợp tác quốc tế về xuất bản còn nhiều hạn chế, chưa đạt được hiệu quả như mong muốn, còn thiếu năng động, chủ yếu là nhập khẩu. Xuất bản phẩm Việt Nam xuất khẩu đi các nước còn thiếu các tác phẩm có giá trị cả về nội dung và hình thức. Việc quảng bá, giới thiệu sách Việt Nam ra nước ngoài gặp nhiều khó khăn do nguồn lực của các cơ sở phát hành sách còn hạn hẹp trong khi chính sách trợ cước của Nhà nước đối với việc đưa xuất bản phẩm ra nước ngoài còn nhiều hạn chế. Việc giao dịch, mua bán bản quyền các tác phẩm có giá trị với các đối tác nước ngoài còn ít. Việc trao đổi đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực cho ngành xuất bản của Việt Nam ở nước ngoài còn rất hạn chế. Một số văn phòng đại diện của nhà xuất bản nước ngoài hoạt

động tại Việt Nam nhưng xúc tiến chưa hiệu quả. Việc quy định về hợp tác quốc tế trong lĩnh vực xuất bản ở luật hiện hành chưa đủ căn cứ pháp lý để xử lý các tình huống thực tiễn, cụ thể: về việc hạn chế hay giới hạn số lượng cổ phiếu nắm giữ của các tổ chức, cá nhân nước ngoài khi gián tiếp đầu tư mua cổ phiếu của các doanh nghiệp in, phát hành xuất bản phẩm Việt Nam. Mặt khác, trong tiến trình đàm phán gia nhập các hiệp định thương mại song phương và đa phương gần đây, các đối tác đều yêu cầu chúng ta phải có sự hội nhập sâu hơn về hoạt động xuất bản khi những quốc gia này thường xếp hoạt động xuất bản vào phân ngành dịch vụ, phân phối thương mại⁽⁴⁾.

Vấn đề nhuận bút dịch

Hầu hết các nhà quản lý, các biên tập viên xuất bản đều thừa nhận mức nhuận bút dịch thấp như hiện nay là một trở ngại cho các dịch giả, là người nắm giữ chất lượng của sách dịch. Các dịch giả xuất phát từ niềm đam mê với dịch sách mà gắn bó với việc này, họ thường làm song song thêm công việc khác để trang trải cuộc sống. Các ĐVXB sẽ nâng cao nhuận bút dịch với những dịch giả thân thiết nên đối với những dịch giả mới vào nghề thấy chi phí ít có thể sẽ nhanh nản vì thù lao dịch thấp. Xuất phát từ thực tiễn do số lượng bản sách in không nhiều nên các ĐVXB không thể trả thêm nhuận bút dịch được nữa vì như vậy sẽ đội giá thành lên cao. Điều này tạo ra rào cản khiến không nhiều người trẻ giỏi ngoại ngữ lại đam mê và đi theo con đường dịch sách, đội ngũ những người dịch giỏi và tâm huyết với nghề sẽ ngày càng mai một. Như ở Alpha Books với bản dịch tiếng Anh, dịch giả đang được trả một mức giá khá phù hợp: 150.000đ/1000 chữ với sách dễ, 200-300.000đ/1000 chữ với sách chuyên ngành. Đối với những ngôn ngữ khác như dịch tiếng Trung Quốc khoảng 130-150.000đ/1000 chữ, tiếng Nhật Bản, Hàn Quốc khoảng 300-500.000đ/1000 chữ là Alpha Books đã trả mức khá cao trong ngành.

Về chất lượng bản thảo dịch

Hiện nay đôi khi xuất hiện những cuốn sách dịch sai nhiều, thậm chí còn bị coi là □ thảm họa dịch thuật □ Những bản dịch sai sót vẫn còn là những bản dịch dễ chữa, bản dịch thật sự thảm họa là những bản dịch nhan nhản khắp nơi, mờ nhạt, không tìm thấy phong cách của tác giả, tác phẩm gốc hay sự

sáng tạo của người dịch. Ngày nay, sự thay đổi của hoàn cảnh xã hội và sự phát triển khoa học công nghệ khiến số lượng bản đọc giỏi ngoại ngữ rất đông đảo. Sách dịch sai được bạn đọc phát hiện thường hay tập trung vào những đầu sách "hot". Một số cuốn sách có nhiều sai sót trong khâu dịch thuật thời gian qua như *Sapiens: Lược sử loài người*, *Vùng đất Nam bộ dưới triều vua Minh Mạng*, *Mặt mã Da Vinci*, *Madam Nhu Lệ Xuân - Quyền lực Bà Rồng*.

Người dịch đóng vai trò quyết định chất lượng bản thảo dịch. Một thực tế là, đội ngũ dịch giả trong nước vừa thừa, vừa thiếu. Thừa ở chỗ, do ngày nay có nhiều trường đào tạo biên dịch, và năng lực ngoại ngữ của các bạn trẻ ngày càng tăng. Nhiều bạn trẻ cũng muốn thử sức với dịch thuật nên đội ngũ dịch giả trẻ xuất hiện nhiều hơn trước đây. Nhiều dịch giả nhưng lại chưa đáp ứng nhu cầu dịch thuật của thị trường. Cụ thể, có những mảng đề tài cần đến dịch giả phù hợp lại không có, đặc biệt là thể loại sách khoa học, sách chuyên ngành, cho nên đang có một mâu thuẫn: người biết ngoại ngữ thì nhiều nhưng dịch giả thì ít. Hơn nữa, chúng ta lại chưa có một trường dạy dịch, chưa có lý thuyết dịch hoàn thiện. Có người hiểu được người nước ngoài muốn nói gì nhưng lại lúng túng thể hiện bằng tiếng mẹ đẻ. Mặt khác, dịch giả nếu chưa quen viết sách, báo cũng khó khắc phục cách diễn đạt theo ngôn ngữ nói. Do đó, khi chọn dịch giả phải chọn người ngoài tinh thông ngoại ngữ và tiếng mẹ đẻ thì cần có thêm lòng ham thích, sở trường với bản dịch. Bởi vì sự hiểu biết về lĩnh vực chuyên môn, sự tinh tế, đồng cảm của dịch giả với tác giả là một tiềm năng giúp người dịch có thể dịch tốt tác phẩm được lựa chọn. Việc thành thục hai thứ ngôn ngữ và kiến thức cơ bản về chuyên ngành là điều tất yếu phải có. Ngoài ra, đối với chuyên ngành phi văn học thì yêu cầu dịch giả cần có kiến thức chuyên môn, nắm vững khái niệm thuật ngữ chuyên ngành, có tư duy lô gích và tư duy khoa học. Đối với dịch văn học yêu cầu dịch giả phải hiểu văn học, phải có tư duy hình tượng, có khả năng cảm thụ thẩm mỹ, đồng thời phải hiểu được mối quan hệ giữa tác phẩm văn học với xã hội, với hiện thực cuộc sống, cho nên đòi hỏi dịch giả có tri thức xã hội sâu rộng.

Vấn đề sách dịch in lậu, sách dịch giả tràn lan, khó kiểm soát

Các nhà xuất bản cũng như các công ty xuất bản tư nhân đều bị làm sách giả. Chất xám, trí tuệ, tìm tòi khai thác nguồn bản thảo; tiền bạc mua bản quyền, dịch; công sức hiệu đính, biên tập, thiết kế, trình bày, in ấn, truyền thông, phát hành của những người làm sách dịch chân chính đã bị sách giả, sách lậu gây thiệt hại nặng nề. Mặt khác, nạn sách lậu, sách giả đã làm thất thu ngân sách nhà nước, gây thiệt hại về kinh tế và uy tín của các ĐVXB. Về phía độc giả, một quốc gia phát triển phải là nơi quyền tác giả được tôn trọng ở mức cao nhất. Người mua sách chưa nhận thức được việc tiêu thụ sách giả, sách lậu không chỉ tiếp tay phá hệ thống sách bản quyền của các ĐVXB chân chính, mà còn làm tổn hại nghiêm trọng đến uy tín, danh tiếng của ngành xuất bản trong nước. Đây chính là nguy cơ dẫn đến việc người đọc trong nước sẽ khó có thể tiếp cận được những đầu sách hay, giá trị trong tương lai. Nếu tiếp cận sách dịch lậu, sách giả, độc giả sẽ có thể sở hữu sách xấu về hình thức, sai về nội dung, vì không có đơn vị nào kiểm soát chất lượng nội dung trong đó, như vậy hậu quả là rất lớn.

Có ý kiến cho rằng một số vấn đề của hoạt động XBSD Việt Nam hiện nay là điều tự nhiên đúng theo quy luật cung cầu của thị trường và tình hình trong nước cũng như thế giới. Tuy nhiên, để duy trì và nâng cao hơn nữa hiệu quả của XBSD trong tương lai, cần thực hiện tốt một số giải pháp sau:

Thứ nhất, xây dựng chính sách khuyến khích, hỗ trợ phát triển sự nghiệp xuất bản. Một số chính sách đã được quy định trong luật nhưng chưa được triển khai như: ưu đãi cấp kinh phí mua bản thảo và hỗ trợ mua bản quyền, hỗ trợ hiện đại hoá ngành in. Các chính sách đã được thực hiện nhưng mức đầu tư hạn hẹp như đặt hàng xuất bản, trợ cước vận chuyển, ưu đãi thuế, mua sách cho thư viện. Bộ Thông tin và Truyền thông cần phối hợp với các cơ quan hữu quan để rà soát, sửa đổi bổ sung một số chế độ chính sách trong lĩnh vực xuất bản, trước mắt là chế độ phụ cấp, nhuận bút, chính sách tài trợ, đặt hàng để nâng cao chất lượng sách xuất bản, khắc phục xu hướng thương mại hoá hoạt động xuất bản hiện nay. Cũng cần thiết có chế tài xử phạt vi phạm hành chính có tính răn đe, sát với thực tiễn hơn.

Thứ hai, tăng cường hợp tác quốc tế trong hoạt động xuất bản, tích cực đưa sách Việt Nam ra thế

giới, tạo động lực thúc đẩy hoạt động xuất bản phát triển, hội nhập với quốc tế. Hiện nay hoạt động này còn hạn chế, chưa đạt hiệu quả mong muốn, chủ yếu là nhập khẩu. Việc quảng bá, giới thiệu sách Việt Nam ra nước ngoài còn gặp nhiều khó khăn do nguồn lực của các cơ sở làm xuất bản còn hạn chế. Việc giao dịch, bán bản quyền tác phẩm có giá trị với đối tác nước ngoài còn ít. Việc trao đổi đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực cho ngành xuất bản Việt Nam ở nước ngoài còn hạn chế. Một số văn phòng đại diện của nhà xuất bản nước ngoài tại Việt Nam xúc tiến chưa hiệu quả. Do đó, Luật Xuất bản cần phải xác định rõ giới hạn hội nhập đến đâu đối với từng lĩnh vực xuất bản, một mặt bảo đảm tuân thủ các cam kết quốc tế, mặt khác phải bảo đảm đặc thù của hoạt động xuất bản trong việc định hướng văn hoá, tư tưởng ở nước ta, thu hút được nhiều nguồn đầu tư của đối tác nước ngoài.

Thứ ba, xây dựng dự án về sách dịch để có kế hoạch hỗ trợ ấn phẩm theo từng lĩnh vực, tận dụng các hội đồng phản biện độc lập. Mỗi năm, Nhà nước sẽ đầu tư cho việc dịch và xuất bản các đầu sách thật cần thiết. Bên cạnh đó, có thể khuyến khích các hình thức xuất bản phi lợi nhuận nhằm chấn hưng văn hoá dân tộc, mở rộng giao lưu. Cần có chương trình quảng bá hình ảnh Việt Nam qua sách dịch ngược vào chương trình cụ thể, lồng ghép thúc đẩy xuất bản cùng với hoạt động thông tin đối ngoại của quốc gia.

Thứ tư, đổi mới hình thức và nội dung công tác xuất bản sách dịch trong điều kiện hiện nay. Tổ chức dịch thuật và biên tập sách dịch cần chuyên nghiệp hơn. Các nhà xuất bản cần chủ động tìm kiếm nguồn bản thảo, tránh phụ thuộc vào các đối tác. Thẩm định bản thảo dịch cần chặt chẽ hơn, biên tập chặt chẽ hơn trong các đầu sách liên kết xuất bản. Các ĐVXB cần có sự cạnh tranh lành mạnh, phối hợp trong công tác mua bán bản quyền, đặc biệt là với các đầu sách ☐bom tấn☐bởi nếu không, giá bản quyền có thể đội lên rất cao. Cần có sự hợp tác giữa các ĐVXB từ ngân sách nhà nước và nguồn ngân sách xã hội hoá để tạo điểm nhấn trong truyền thông thương hiệu xuất bản Việt Nam. Song song với việc đẩy mạnh tham dự hội chợ quốc tế, chúng ta cũng có thể đầu tư để tự tổ chức thêm các hội chợ sách quốc tế tại Việt Nam.

Thứ năm, tăng cường đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực cho xuất bản sách dịch. Các biên tập viên sách dịch cần được đào tạo, đào tạo lại và bồi dưỡng bởi hiện nay, nhiệm vụ cán bộ biên tập nước ta không chỉ dừng ở khâu biên tập xuất bản mà còn phải tham gia vào cả tổ chức bản thảo, thị trường, bản quyền, truyền thông cho sách. Hơn nữa, xuất bản Việt Nam đang trong quá trình số hoá, các hình thức của sách thay đổi càng đòi hỏi nhân lực xuất bản được trang bị thêm kiến thức mới.

Thứ sáu, khắc phục tình trạng sách lậu, vi phạm bản quyền trong lĩnh vực xuất bản sách dịch. Tuyên truyền pháp luật để nâng cao nhận thức, hiểu biết về quyền tác giả, quyền liên quan và ý thức chấp hành pháp luật cho công chúng, các tổ chức, cá nhân có quyền và nghĩa vụ liên quan cần được chú trọng thường xuyên. Tăng cường công tác kiểm tra đột xuất, thường xuyên tại các đơn vị trực thuộc trong việc thực thi quyền tác giả, quyền liên quan, xử lý nghiêm các hành vi vi phạm theo quy định của pháp luật.

Xuất bản là một ngành đặc thù, không chỉ đơn thuần chạy theo nhu cầu của độc giả mà còn phải định hướng, xây dựng tiêu chuẩn tiếp cận tri thức, nâng cao dân trí, góp phần xây dựng một nền công nghiệp xuất bản Việt Nam trong giai đoạn cách mạng công nghệ mới với rất nhiều thách thức. Sự thay đổi về hoàn cảnh xã hội, điều kiện kinh tế, sự phát triển của khoa học công nghệ đã tác động tới ngành xuất bản, thúc đẩy nó phải có những sự điều chỉnh cho phù hợp. Là một yếu tố cấu thành nên hoạt động xuất bản, XBSD cũng phải bắt kịp xu thế./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cục Xuất bản - In - Phát hành (2021), *Báo cáo Tổng kết hoạt động xuất bản, phát hành XBP năm 2021 và triển khai nhiệm vụ năm 2022*, Hà Nội.
2. An Nhi, *Ngành Xuất bản đã đạt mục tiêu 6 bản sách/người/năm*, Hà Nội mới, 17/2/2023, <https://hanoimoi.vn/nganh-xuat-ban-da-dat-muc-tieu-6-ban-sach-nguoi-nam-12519.html>
3. Nguyễn Anh Tú (2015), *Quản lý nhà nước đối với hoạt động xuất bản ở Việt Nam*, Luận án tiến sĩ Kinh tế, Trường Đại học Kinh tế quốc dân, Hà Nội.
4. Ủy ban Văn hoá, Giáo dục, Thanh niên, Thiếu niên và Nhi đồng Quốc hội khoá XIII (2012), *Báo cáo kết quả giám sát tình hình thi hành Luật Xuất bản*, Hà Nội.
5. Quỳnh Yên, *Khan hiếm dịch giả giỏi*, Sài Gòn giải phóng online, 16/8/2020, <https://www.sggp.org.vn/khan-hiem-dich-gia-gioi-gioi-post565309.html>.